

תערוכה בתל אביב: "יד ושם" לנכבה הפלשתינית

תערוכת 'לקראת ארכיון משותף - עדויות של לוחמים ציונים מ'48' נפתחה בשבוע שעבר בתל אביב על ידי פעילי שמאל, ומטרתה להיאבק ב"מכחישי הנכבה" הפלשתינית וליצור עדות חיכרון לאסון הפלשתיני

ישי פרידמן

את הנכבה במרחב הציבורי ומקומים את רעיון זכות השיבה של הפלשתינים לישראל - הקולנוען אייל סיוון וההיסטוריון האנטי-ציוני אילן פפה. מטרת התערוכה היא לספר את סיפורה של הנכבה, הפעם מהזווית של הצד הישראלי, וליצור מעין "יד ושם", כלשון אחד הפעילים, של האסון הפלשתיני. "זו פעם ראשונה שעשרות לוחמים ציונים מעידים על פשעי מלחמה שעשו ב'48", מספר איתן ברנשטיין מזוכרות, "יש לעדויות הללו חשיבות עצומה להוזה שלנו בכך שבהרבה מובנים הנכבה הפלשתינית עדיין לא הסתיימה והיא מתרחשת במקומות כמו הגלב"ל".

במסגרת התערוכה ישנם גם צילומי וידאו של בנים ונכדים של "לוחמים הציונים", כלשון פעילי השמאל. ברברי ההסבר לתערוכה נכתב כי עדויות אלו מפריכות את טיעוניהם של מכחישי הנכבה בישראל. "עבודת הוידאו של סיפורי בני הדור השני השלישי שמוצגת במסגרת התערוכה נועדה

שהלוחמים אומרים את זה - זה מוכיח שבך גוריון תכנן את המעשה. וזה החלק המשמעותי ביותר: מדובר בתוכנית, פרויקט, מפעל, והוא מתמשך. והוא מבחינה מוסרית ומשפטית פסול לגמרי".

עוד אמר ההיסטוריון האנטי-ציוני כי לעדויות הללו יהיו השלכות משפטיות בעתיד. "אני נוסע בעוד שבוע לראסל טריבונל" בניו יורק להעיד בפני בית משפט, ובו יישבו שופטים ושם ידונו בנכבה ובהתמשכותה. הפודום גם שומע עדויות בשטה, בביקורים שעושה. הנאשמת היא מדינת ישראל ולא אנשים ספציפיים. יש פעולה חשובה מאוד של שופטים לזכויות אדם בבריטניה, אוסטרליה וארה"ב, שבגללם גנרלים ישראלים לא יכולים לנסוע לחו"ל מחשש לעמוד למשפט. יש אנרגיה שמנסה להתרגם לפעילות משפטית. אבל יש צורך בדיון משפטי מעמיק בפשעים נגד האנושות - טיהור אתני הוא פשע נגד האנושות ועל כך שישאל ביצעה טיהור אתני אין לחלוק".

בין היתר להמחיש שלרבים מאיתנו יש סיפור בעל ערך היסטורי על אירועי הנכבה שחשוב לפרסמו כדי לא לשתף פעולה עם המשך הכחשתה", נכתב ברברי ההסבר. עוד נכתב כי פלשתינים ש"שרדו" את הנכבה משלימים בעדויותיהם את וידוים של לוחמי תש"ח שגויסו לפרויקט של זוכרות, ועל ידי כך נוצר תיעוד והנצחה לאסון הפלשתיני. "תיאורים רומים עולים חוזר ועלה מעשרות עדויות של לוחמים ציונים שהשתתפו בנכבה, ומצטלבים עם עדויותיהם של פלשתינים ששרדו את הנכבה ומספרים את סיפורי הגירוש הפליטות שלהם מאז ועד ימינו".

ההיסטוריון אילן פפה אמר בפתיחת התערוכה כי העדויות הללו "מכתימות בדם" את כל שרשרת הפיקוד מבך גוריון ועד אודון הלוחמים. "הערים האלה סוף סוף נתנו לנו בצורה שיטתית את שרשרת הפיקוד מרוד בך גוריון ומטה. זה משוע שאף מסמך בארכיון לא ייתן, בדיוק כמו בשואה. ברגע

מרבית המרואיינים הם יוצאי הגרוד השלישי, "העמק", של חטיבת יפתח של הפלמ"ח בפיקודו של יגאל אלון, שפעלו לאורכה ולרוחבה של הארץ בימי מלחמת השחרור. מקצת המרואיינים הם מוותיקי יחידות אחרות של ההגנה, הפלמ"ח, האצ"ל והלח"י. גם הקבלה לשואה נעשתה בתערוכה, עליירי מספר עדויות של לוחמים ששרדו את השואה או שלחמו באירופה במלחמת העולם השנייה.

ניסיון להשוות בין השואה ל"נכבה". התערוכה הפרובוקטיבית